

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIII. 3 - 4

VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

15. 3. 1966

POMAGAJMO SI!

Ves svet naglo raste v vedno večjo povezanost. Povsod se mnogo govori o občestvenosti ne samo na verskem polju, kjer je gibanje v to smer pospešil zlasti II. Vatikanski koncil. Vse človeštvo stremi za čim večjo vzajemnostjo, vsi narodi si žele varnost in zaščito pod streho skupnosti, da bi jih obvarovala najhujših nesreč in pretresov, ki od raznih socialnih in gospodarskih katastrof gredo prav tja do vojne. Kakor so po prvi vojni razglašali: Nikdar več vojne, tako se je po drugi vojni v letu 1945 ustanovila Organizacija združenih narodov — dosedaj najpopolnejša uresničitev vseh naporov in stremeljenj za ohranitev miru na svetu in za čimbolj uspešno medsebojno pomoč na kulturnem in socialnem polju. Pri OZN se zlasti skozi sekcijo UNESCO opaža, kako zelo močan je poudarek na kulturni plati rasti in medsebojne pomoči; vidno je prepričanje ljudstev in narodov, da vojska in mnogo nesreč ne bo, če bo kulturno ter duhovno življenje po svoji notranji globini naraščalo in dosegalo primerne uspehe tudi na zunaj. Prav po tej poti se ustvarja med narodi občutje, da so vsi skupaj ena družina in da je bolna ali šibka cela skupnost narodov, ako je samo en člen ali ud družine zaostal v svoji rasti; če pa tega ni kriv po lastnih napakah in zmotah, mu drugi narodi radi priskočijo na pomoč. Ker se vse dogaja silno naglo s koraki atomske civilizacije, se mora vse razvijati pri vseh narodih tako, da ne more in ne sme nikdo zaostajati za celotnim razvojem. Klic sodobnosti je: nikdar in nikjer ne smemo zaostati!

Slovenska emigracija se je razživela v povezanost in skupnost zlasti s pomočjo pospešenega in vztrajnega kulturnega delovanja. Reči moramo, da smo dosedaj lepo držali korak z vsem dogajanjem in resnično ni bilo nikjer opazati znakov zaostajanja ali slabe volje. Obratno: ravno pri SKA smo mogli ugotavljati, kako so vsi bili veseli vseh, tudi najmanjših uspehov pri ustvarjalnem delu — sleherni izid knjige, publikacije ali pa umetnostne manifestacije je bil potrdilo naše vere, da smo res ravno po duhovnem in kulturnem delovanju zanesljivo korakali na poti utrditve pravih, sodobnih vezi med nami. Tako delo nas res povezuje v družinsko skupnost in sicer s sredstvi in cilji, podobnimi drugim narodom. Na tem polju med narodi zato ne more biti razlik. Pri nas bi jih začutili samo tedaj, če bi resnično zavestno ne hoteli sodelovati pri gradnji novega sveta; ta pa se oblikuje in dviga in bo dosegel svoj cilj; nepopravljivo škodo bo imela naša skupnost, če bi ostala izven toka ali se svojemu poslanstvu celo odpovedala.

Kar imamo, moramo ohraniti in še bolj utrditi ter mu zagotoviti varen napredek. Kulturno delo v domovini ne zaostaja in je npr. Državna založba v Ljubljani konec leta 1965 ugotovila, da samo pri njej izide vsak drugi dan vsaj po ena knjiga ali publikacija; in poleg tega imajo doma še nekaj založb podobnega obsega. Kar smo v kulturnem delu že dosegli v zamejstvu, nam more biti v čast in ponos! Toda bati se moramo padca, koraka nazaj — po prvem koraku se tok navzdol verjetno ne bi več ustavil.

GLAS se drznega koraka naprej ne straši in veruje, da je med nami dovolj sil in sredstev za pravi in pozitivni razmah. Njegova naloga je, ohranjati raven kulturne informiranosti na sodobnem višku, in povečana oblika naj služi temu namenu. Toda za varen in popolen uspeh se moramo nanašati na prijatelje in dobrotnike za pomoč. Pomoč bodi kulturna in obojestranska: vsak vaš dar bodi povrnjen s sadovi z naše strani.

Sovjetski pisatelj Sinjavski je bil obsojen na sedem let zapora zaradi tega, ker so njegova dela izšla v inozemstvu pod psevdonom Abram Terc, kjer je napadel monopol komunistične partije nad duhovnim snovanjem. Prinašamo nekaj odstavkov iz njegovih v tujini izišlih spisov:

„Moramo stremeti za tem, da bomo imeli v Boga tako zaupanje, kakor ga ima pes v svojega gospodarja. Komaj požvižga, že priteče. Kamor koli pojdeš, se bo pes takoj podal za teboj, ne da bi ga vprašal; nič ne bo pomislil, ampak bo kar veselo tekel za tvojimi koraki in se ne bo oddaljil, če tudi bo treba iti za teboj do konca sveta.

Dovolj časa smo zapravili s tem, da smo mislili samo na človeka. Sedaj je prišel čas, da mislimo tudi na Boga.

Zakaj Kristusa nikdar ne vidimo z nasmehom na ustih? Ali se to ne dogaja zaradi tega, ker je neprimerno, da bi se smejali, kadar smo v ječi? Sedimo v ječi, kjer smo na smrt obsojeni.

Nikakor ni izključeno, da je že pekel na tem svetu. Če je tako, tedaj nam more biti vse razumljivo. In če ni tako? Bog, kako pa je tedaj...?

Kaj je pravzaprav telo? Samo zunanje ogrinjalo, obleka za potapljača. Toda kako je z menoj v tej potapljačevi preobleki... Tam me nikdo ne vidi, kako se ves zviham v bolečinah.

Smrt je ravno zato lepa, ker postavi vsakogar izmed nas na pravo mesto.

Celo moje življenje je mešanica podlosti in prosečih molitev.

Res sem mnogo ustvaril, ker sem vedno mislil na konec življenja. Oh, kako počasi prihaja smrt.

Nikakor ne verujmo zaradi tega, ker je taka navada; ne verujmo iz strahu pred smrtjo, ne za vsak slučaj, ne iz človečanskih ozirov in tudi ne zaradi tega, ker hočemo rešiti dušo ali pa zato, da bi bili originalni. Pač pa verujmo iz čisto preprostega razloga, ker je Bog, ker resnično biva.“

*Iz „Mysli wrasploch“,
Pariz 1965.*

Na začetku našega stoletja je Stanislavski začel novo dobo v ruski in svetovni gledališki umetnosti. Moskovski hudožestveniki so postali znanilci tistega, kar se je pozneje na zapadu uveljavljalo in na odru vladalo tja do prvih del Brechta in za njim v delih Yonesca, Brechta in Annouilha. Prvi je v Rusiji začel rušiti umetnostne nazore Stanislavskega Meyerhold in za njim Tairov. Vendar sta morala v molku, dokler je vladal Stalin. Takoj po njegovi smrti se je začelo. Že leta 1953 so v Moskvi mladi začeli z gledališčem in mu dali ime Sovremenik. Vendar so dolgo ostali osamljeni, dokler v letu 1963 nista nastali še dve gledališči mladih, nemo so dali ime Taganka, in kakor pravijo poročila kulturnih sodradnikov evropskih listov v Moskvi, je Taganka danes na prvem mestu mlade avantgarde. Uradni krogi so na Brechtova dela gledali po strani, dasi se je pisatelj prišteval h komunistom. Ko pa je začel v isti maniri pisati tudi Aksionov, ovir več ni bilo in njegov sloves je prodrl na vsej črti, ki je na oder Taganke spravil dramatičnijo poezij Voznesenskega. Dramatik John Ford je napisal delo „Deset dni, ki je preobrnilo ves svet“, kjer je podal na odru dogodke ob izbruhu ruske revolucije v oktobru 1917. Režiser Taganke je znal iz dela napraviti čudo; na odru se vrste vse tehnike in uporabljajo vsi elementi, tako balet, folklorni pevski zbori, cirkuške skupine, opereta in cigani. Pred začetkom predstave poje na trgu pred gledališčem zbor mladine pesmi iz del umetnikov ob času revolucije. Ždanov je Meyerholdovo pojmovanje umetnosti prepovedal in se je njegov način uprizorjanja prenesel v New York, Pariz in London. Tokrat so se v Moskvi spet zatekli k njemu. — Ždanov je po vsej sili ukazal izvajati dela po načelih Stanislavskega, ki da je bil najboljši tolmač socialistične stvarnosti. Toda mladina se je sedaj obrnila proti in izvojevala zmagovito Meyerholda nad Stanislavskim, seveda potem, ko je Meyerhold moral v pregnanstvo. — Mladi prijatelji moskovske gledališke umetnosti so najbolj v skrbeh za naraščaj; verujejo, da bi bilo še več odrov, če bi se sposobni igralci iz mladih vrst odločili za šolanje v gledališki umetnosti. Režiser Taganke Tovstogonov je v tedniku Sovjetska kultura objavil uvodnik, kjer se zaskrbljeno vprašuje, kako bo z uprizorjanjem nadaljnjih del iz sodobne gledališke literature, če ne bo mladih moči. Kako narašča zanimanje za dela zahodnih avtorjev, se vidi iz tega, da so v sezoni 1965/66 uprizorili šest Brechtovih del. Ob koncu pa tudi sviri mladino pred pretiranostjo ter pravi, da staljšče proti Stanislavskemu ne sme biti sovražno in bi bilo napačno rušiti pozitivne temelje, ki jih je ustanovitelj hudožestvenikov postavil že pred prvo svetovno vojno. Mladina gradi na tradiciji, ne pa na slepem odklanjanju.

— Ameriški, angleški in ruski filmski izvajavci so se odločili skupno izdelati film o Čajkovskem. Iz ZDA je prišel na razgovore v Moskvo Dimitrij Ticemkin, ki bo vodil celo izvedbo. Ob življenju Čajkovskega bodo posneli tudi nekaj njegovih najbolj popularnih kompozicij „Pikova dama“ „Evgenij Onjevin“ ter IV. in VI. simfonijo.

L'Osservatore Romano je na prvi strani v soboto 5. svečana prinesel tehnen članek o „Dialogu in komunizmu“. Podajamo bistveno vsebino, in sicer v dobesednem prevodu:

„V zgodovinsko-druženem okviru, ki ga opredeljujejo za meščanskega, akcija komunističnih strank meri vedno na eden bližnji cilj, namreč na „osvojitve oblasti“.

„Gre za to, da se polaste države in si jo uslužijo za upostavitev diktature proletarijata. Orodja, ki jih je izdelala tako imenovana buržujska tiranija, se v tej fazi uporabijo za utemeljitev socializma in za napredovanje k brezrazredni družbi; po tem ne bodo služila več. Toda diktatura proletarijata traja nedoločeno dolgo; brez strahu pred demantijem, se more reči, da je v vseh deželah, ki jih obvladujejo komunistične stranke, ta moment še zmirom dejanski, pa naj tu ali tam še tako slavijo zmago socializma. V tej fazi so, kakor uči in celo podpisuje Lenin, vsi „kompromisi“ mogoči in nujni, ekstremizem pa je označen za otroško bolezen.“

„Marksizem-leninizem“ — se nikoli ni hotel spremeniti v ideologijo — po nauku svojih prvih doktrinarjev ni in ne sme biti dogma, kakor pravijo, temveč le „akcijska norma.“ Danes je mnogim postal neke vrste kozmogonija, okvir za nek storicistični pragmatizem, ki gre naprej po svoje, s presumejo, da bo nekoč, neki dan, na ta ali oni način, pristal v pristanu, ki so mu ga pokazali doktrinarji. To zadržanje, ki živi v deželah, nad katerimi že desetletja komunizem vlada, ne da bi dal „novega človeka“ ali novo družbo, ki jih je obljubljal, se je še bolj razširilo drugod, v državah, kjer se komunistične stranke še vedno trudijo za osvojitve oblasti. V teh primerih primarna nujnost bližnjega cilja, ki ga morajo doseči, navaja stranke celo k temu, da še bolj skrivajo svoj doktrinalni obraz, ne samo očem nekomunistov, temveč tudi masam svojih članov. V sferah voditeljev, ki so v osnovi meščanske ali pomeščanjske, ta doktrinalna podoba ostane, toda bolj kot projekcija poprejšnjih, idealističnih preteklosti.“

„Za tistega, ki skuša gledati na stvari z neko oddaljitvijo od neposredne in prigode politične aktualnosti, je pomen zadnjega kongresa italijanske komunistične stranke v odločni ustavitvi, ki so z njo stari kadri, zakoreninjeni v marksistično-leninistični ideološki tradiciji, ustavili take usmeritve, ki so se jim z ideološkega in političnega vidika zdele nevarne.“

„V takšni perspektivi se ponavljane ponudbe katoličanom — ali nekim katoličanom — k sodelovanju vkladajo v taktična shemata, ki jih je določil že v prvih letih tega stoletja v nekaterih svojih spisih Lenin, ki so se nanje spomnili in jih prepovzeli po letu 1935, ko je Sedmi kongres komunistične internacionale dal prednost — čeprav so ostali v popolni veljavi strateški cilji revolucionarnega izida — legalni poti za osvojitve oblasti, ker se je ta zdela bolj realistična in je hkrati delala manj težav sovjetski diplomaciji.“

„Od tedaj so se pozivi katoličanom množili pod različnimi razlogi in pod različnimi pretevezami, vedno pa iz namena, pridobiti si volilnih glasov in ne toliko: prepričanih pristopov. T bi se zgodili pozneje, „bon gré, mal gré“ pod vplivom prakse in — tudi — pritiska.“

„Desetletja se že govori o komunizmu, toda koliko jih je bralo in premislilo ključne tekste, ki pojasnijo prakso? Toda mi moramo od blizu poznati pojave, ki se z njimi zaradi zgodovine srečujemo, kateri, hočemo ali nočemo, vplivajo na naše življenje, ne samo na naše družbeno življenje. Moramo jih poznati in jih umeti v njih notranji logiki, ako hočemo opozoriti nanje in jih pokazati kot zasedo, toda predvsem, da utrdimo vesti, ki bi se mogle zbegati, ki so zbegane zaradi dejanske, četudi ne načelne, asonance z prizadevanji za pravičnost in enakost, ki izhajajo iz zelo drugačnih virov.“

„Papeški dokumenti od zmirom izključujejo koincenco vernih z ateisti, toda to nemožno implicira narava razmerja, kakor je postavljeno, sama, sama naravna pamet. V strogem smislu tu nobena obsodba ni niti potrebna, ker človeška vest sama tako koincenco zavrača in zametuje.“

„Pavel VI. v „Ecclesiam suam“ to omenja: „Mogli bi reči, da obsodba ne prihaja toliko od nas, kolikor od sistemov samih in od režimov, ki jih utelešajo, samih, prihaja nasproti nam radikalno idejno nasprotstvo in dejansko zatiranje.“

„Hipoteza dialoga postane v takšnih pogojih zelo težka, da ne rečemo nemogoča, čeprav v naši duši ni nobene vnaprejšnje izključitve nasproti tistim, ki izpovedujejo omenjene sisteme in pristajajo na režime same.“ „In kmalu nato je izrecno omenjena razlika „Pacem in terris“ med zmoto in tistimi, ki so v zmoti.“

„Tako razlikovanje je v nekaterih deželah morda bolj potrebno kot drugod. V pripadnosti h komunizmu je več različnih stopenj.“

„Papež Pavel, kot njegovi predniki, spriče zadržan, ki jim ne odreka lojalnosti, svoje zaupanje izročja naravni poštenosti, namreč pameti, ko izraža željo, da bi tistim, ki preiskujejo skrivnosti narave, zasvetila najvišja luč veselja. V tem primeru se dialog vskri med ateistom, ki pošteno išče, in naravo, ki se mu odpira v svoji realnosti.“

„Toda je še nek drug dialog, indirekten, ki temelji na krščanskem pričevanju v vsakdanjem in v socialnem življenju. „Ali ne bomo zmogli nekoč pripeljati nazaj k izvirom, ki so vendar krščanski, izraze moralnih vrednot?“

„Je to razgovor, ki se ustvarja v dejanjih in v pričevanju, ki bi ga morali dajati — tudi če ne bi bilo komunizma — službi za Boga in v Bogu za ljudi, naše brate.“

„Dialog, tedaj, v molku: stórjan iz molitve, iz pričevanja, iz zgleda: posebno iz ljubezni, ki smo je dolžni tudi in zlasti do nasprotnika.“

„Toda poleg doslednih komunistov, ki vsaj na zunaj slede svoja vodi-

la, je toliko tistih, ki o marksizmu-leninizmu ka malo vedo, ki celo menijo, da ga morejo spraviti s svojo vero.“

„Razširjenje komunizma v nekaterih deželah, ali ni prišlo do tega, ker je religiozni krščanski čut postal tako redek?“

„To praznino je mogoče najti tudi na čisto zelo visokih ravneh. Vsak dan moremo v svojih diskusijah ugotavljati neko neverjetno versko nepripravljenost celo pri ljudeh visoke izobrazbe, ki morda dobro poznajo ime ali nekatere ideje krščanskih ali katoliških teologov in filozofov, ki pa kaj malo poznajo katekizem.“

„Na tem torišču, avtentično religioznem torišču, ki je odprto za pozitivno akcijo vzgajanja in pričevanja, moremo in moramo iskati odgovora na vprašanja, ki vznemirjajo našo vest in našo zadanost.“

F. W. FOERSTER UMRL

Veliki pedagog Friedrich Wilhelm Foerster je v svojem 97. letu umrl v Kilchbergu pri Zürichu. Ob grobu sta protestantski in katoliški župnik tega kraja izmenoma molila psalm „Iz globočine kličem k Tebi“, iz prvega pisma Korinčanom in Foersterjevo izpoved vere v Kristusa iz njegove knjige o Kristusu.

To knjigo je napisal Foerster 1921 (1951 je izšla v novi nakladi 35.000 izvodov). Tam je pisal o Kristusu kot Odrješniku sveta in v predgovoru rabil geslo Pija X „vse obnoviti v Kristusu“. Pisal jo je za kroge, ki so se odtujili religiji, pa tudi za krščansko mladino, „kot človek, ki je sam šel skozi moderne zmotnjave“.

Duhovna atmosfera njegovega očetnega doma v Berlinu — oče je bil profesor na univerzi, astronom mednarodne veljave, — bi bila v religioznem oziru pač najbolj zaslužila poimenovanje panteizem. Takrat je bil „religija“ izobraževanec humanizem, svobodomiselnost, še vrsta drugih imen za razne „smeri“ iste miselnosti. Mladi Foerster se je moral primeroma kmalu oddaljati temu ozračju in se vraščati v krščansko zadržanje. Nekaj je o tem povedal sam v svoji veliki knjigi „Doživljana svetovna zgodovina“ (Erlebte Weltgeschichte, Nürnberg 1953). Tam svojo mater imenuje grško junakinjo. Vendar je brala otrokom tudi „čudovite pripovedi srednjega veka“, „iz katerih nam je kot iz že dolgo izginelega sveta vel ves čar cerkvene preteklosti Nemčije.“ Vedno ga je iz severne Nemčije, ki jo je občutil kot kolonialno nemštvo, pritegovala „od daleč slutena matična Nemčija“ in je zato šel študirat v Freiburg in Breisgau, v najbolj južno nemško univerzo. Ko je bila tam njegova prva pot po prihodu obisk svetovno znane stolnice, ga je že ob podobah portala zatekla „preteklost katoliške cerkve“. Ti obrazi apostolov, mučenec in svetnikov so se mu zdeli izklesani za večnost, resnica veljavna ne samo za preteklost, temveč za vse čase in svetove. Ni se mogel ubraniti „premagujoči zavesti, da tukaj govori meni to, kar je večno, kar je nadzgodovinsko“, da je „sveta zgodovina, ki je tam upodobljena pač prava in bistvena zgodovina človeka.“ Iskra, ki jo je nosil, je v njem zažarela pri šmarnicah v stolnici: „Svet odrešenika sveta, ki mi je govoril po kraljici nebes.“

Poleg religiozne je Foersterjevo osebnost določila njegova druga, notranja naravnava, pedagoška naravnava. Bil je genialen, edinit pedagog, eden najbolj veljavnih sodobnih nemških pedagogov; prof. Pöggeler je zapisal, da ne more noben pedagog naše dobe pokazati tako razširjeno pisateljsko delo kot Foerster. Njegova velika dela so prevedena v vse svetovne in delno tudi v skoraj vse srednjeevropske jezike. Duhovniki so se, ko je prvič izšla, naravnost vrgli na njegovo „Jugendlehre“ (Berlin 1906). Tedaj ni imela „soveska“ in ga pač tudi danes nima. V drugi izdanji se je branil zoper tožbe, da knjigo nosi odločno priznanje k „nedosežni pedagoški moči krščanske religije“.

Nasproti protikrščanskemu duhu časa so se tedaj krščanski vzgojitelji čutili v defenzivi. In nakrat nastopi nekdo, ki je iz tega duha izšel in pove svobodomislecem, da religiozna utemeljitev etike ni zaostalost, temveč večja naprednost kot humanistični vzgojni ideal brez vere. Foersterjev poglaviti argument za nenadomestljivost krščanske religije v vzgoji je bila njegova desetletna praksa v vzgajanju mladine in pri tem ugotovljena izkušnja „absolutne pedagoške nezadostnosti vse brezreligiozne mladinske vzgoje“. Njegova knjiga je bila neprecenljiva pomoč krščanskim vzgojiteljem. V majhni opombi pod črto pa je povedal tudi to važno opazbo: da vsako na videz brezverno vzgajanje živi od religioznega vpliva, da bo šele v prihodnji generaciji mogoče jasno izkustveno spoznati, kaj prav za prav vzgoja brez religije zares prinese.

V pedagoški urabi moči krščanske religije, kakor se je izražal, je Foerster najbolj in predvsem tako močno izhajal iz življenja katoliške cerkve, da je desetletja dolgo veljal za konvertita. Šele po drugi svetovni vojski se je zvedelo, da ni: ob pokopu se je to čisto jasno pokazalo. Zakaj ni konvertiral — tako je pisal neki bravki sam — ostane njegova in — božja skrivnost. Okoli 1936 je v svojem razvoju prišel katoliški cerkvi najbližje. Tedaj enkrat je, kakor piše njegov prijatelj iz časa pariškega eksila, prof. Lenz-Medoc v „Rheinische Post“, izrekel željo, da bi katoliško umrl.

Pomen Foersterjev za sodobno pedagogiko je prikazal W. Tröger (v novembrski številki 1965 „Stimmen der Zeit“): Izvirni pogledi v človekovo spretnost in v dobro in zlo v človeku, v otroku. Tudi reformi kazenskega prava je študij Foersterja koristen, nič manj danes tako težki seksualni pedagogiki. Ob novi izdanji Foersterjeve knjige „Schuld und Sühne“ so referenti poudarjali zlasti „veličastni vzgojni ethos“, ki ga nosi „globoka volja, odrešiti vprav zablodele in trneče ljudi.“

Foersterjeve knjige so bile na Slovenskem v rokah vseh vzgojiteljev nekako do tridesetih let, ko so jih nekateri šolniki, ki so se oddaljili od katoliške vzgojne

(Dalje na 6. str.)

UPOR KNJIŽEVNIKOV NARAŠČA

— Dogodki med književniki v komunističnih državah napovedujejo, da se doba „odjuge“ bliža koncu. Uradna glasila komunistične partije vedno pogosteje napadajo pri literarnih ustvarjavih zgrešeno pojmovanje svobode, vedno številnejši so članki proti „revizionizmu“, kakor sedaj nazivajo tiste, ki so ostro nastopali proti napakam stalizma. Komunistične stranke se povsod pripravljajo na 23. kongres sovjetske komunistične partije, ki se bo začel sredi marca v Moskvi. Moskovska „Pravda“ že objavlja članke o tem, kdaj je treba Stalina obsojati, vendar pa že poudarja, da je bilo pri Stalinu več dobrega kot slabega. Kako mislijo obracunati s pisatelji — kritiki Stalinovih grozot, je že pokazala nedavna obsodba dveh mladih pisateljev v Moskvi, (Sinjavski in Danijel) ki sta iztihotapila svoja rokopisa v tujino in ju tam izdala pod psevdonimom. Partija v Vzhodni Nemčiji je bila vedno bolj pokorna Moskvi in je zato njen generalni tajnik Walter Ulbricht že začel z urejanjem zadev med književniki. Prva žrtv bi moral biti pisatelj Manfred Bierler. Ko je zaslutil nevarnost, je pobežnil v Prago, kjer je zaprosil za azil. Ko je Ulbricht zahteval, da ga morajo češke oblasti vrniti v Nemčijo, mu je praška vlada za enkrat odgovorila, da njegovih ukazov ne misli izvajati, ker češkoslovaška danes ni nemški protektorat. Dogodek je izzval veliko vznemirjenje med češkimi literati, še bolj so se pa razburili v Varšavi, kjer se je dozaj ohranjal vtis, da je Gomulkova vlada želela ohraniti čim širšo neodvisnost od Moskve vsaj na polju umetnostnega ustvarjanja. Seveda sedaj vsi zro v Berlin, kako se bo razvijala napetost med Ulbrichtom in nemškimi književniki v Berlinu in Dresdenu. Tudi v Moskvi zro z zaskrbljenjem na spor med Ulbrichtovo vlado in društvom vzhodnonemških pisateljev. Na Ulbrichtovo zahtevo je partijsko tajništvo terjalo, da naj skliče pisateljsko društvo izredni občni zbor, kjer bi morali seveda soglasno odobriti vdanostno spomenico partiji in centralnemu komiteju. Ko so ugotovili, da spomenice pisatelji v Berlinu ne bodo odobrili, so zadnji trenutek prenesli zborovanje v Dresden, kjer so se zbrali zanesljivi pristaši režima, niso pa prišli najpomembnejši. Manjkali so Anna Seghers, Hermann Kant, Stephan Hermelin, Peter Hacks, Christa Wolf in Erich Neutsch. Franz Fühmann je bil v prosvetnem ministertvu načelnik odseka za umetnostne in literarne zadeve. Ko je izvedel za namene zborovanja v Dresdenu, je v znak protesta odstopil kot državni uradnik (tega dotedaj še ni storil noben vzhodnonemški funkcionar) in tudi poslal demisijo na članstvo v predsedstvu pisateljskega društva. Zborovanje v Dresdenu je sicer potem vodilo predsedstvo društva, vendar so oblasti vse tako organizirale, da je bila spomenica „soglasno“ sprejeta. Še pred nekaj meseci je Ulbrichtova vlada Anno Seghers, Christa Wolf, Kanta in Fühmanna proglasila za nosilce „socialistične narodne književnosti“; toda sedaj kaže, da jih bodo mogli disciplinirati samo, če v Vzhodni Nemčiji spet sprožijo valove staliničnega terorizma v novi obliki.

Dopisniki tujih listov v komunističnih državah vedno pogosteje pišejo o raz-

(Dalje na 6. str.)

PISMO IZ NEW YORKA

— „SLOVENSKA POT“ (L. XI, 1966) objavlja izpod peresa prof. Pavleta Verbica kritično poročilo o knjigi Milana Komarja „Pot iz mrtvila“. Med drugim pravi: „Kljub vsej vrtoglavi naglici življenja, kljub velikim uspehom tehnike in znanosti, zajema sodobnega človeka in družbo vedno večje mrtvilo. Univ. prof. dr. Milan Komar vidi korenine tega zla v racionalizmu, ki ne prizna naravnih danosti in zato vodi človeka v ozkost in slepoto, ga zaklepa v sisteme, ki si jih je sam naredil, da ne prenese več pogleda na drugačen svet od njegovega. Ozračje je danes polno gesel o vzvišnosti borbe, o nujnosti rušenja starega in graditve novega sveta, o nujnosti boja proti reakcionarnosti in birokratizmu... Vsem tem glasom, ki nas vsak dan vznemirjajo, daje dr. Komar z mirno, globoko analizo njihovo pravo ceno in pravo mesto... Knjiga je pisana s temeljitim znanjem in se prijetno bore, ker je njen slog lep in pregleden. Priporočamo jo vsem, posebno pa mlademu rodu izobražencev, ki naj „Pot iz mrtvila“ ponovno preštudira, da mu bo varna smer do zdravega in polnega življenja.“

— V Parizu je izšlo delo dr. Franceta Rodeta, CM: „Le miracle dans la controverse moderniste — Čudež v sporih modernizma.“ Delo je avtor branil na Katoliški univerzi kot doktorsko tezo.

— Dr. Rudolf Čuješ, profesor sociologije na univerzi v Antigonish, Kanada, je izdal v odtisu razpravo „Družbena filozofija za dobo socializacije“. Izvirnik je izšel v „Slovenski poti“ (L. XI). — Kot odtis je izšel tudi uvodni članek revije dr. Cirila Žebota: „Po dvajsetih letih preloma“.

— Naše publikacije od časa do časa zamorejo čez mejo v domovino. Sicer jih oblasti zelo zasledujejo, vendar se potem širijo in gredo od rok do rok. Nedavno je prišla tja tudi trojna številka Meddobja (IX, 1-3) in tako smo prejeli od tam oceno, ki se nanaša na Post scriptum Rude Jurčeca. Med drugim pravi: „... vendar sem prišel od revije... in 'Uboga Tilika' me je zagrabil — res je umetnina. Pri podajanju ne ostajate samo pri napisanem... skozi Vaše oči sem zagledal celo Prlekijo. In kaj sem storil? Podal sem se na pot in prehodil severnovzhodni del Slovenije — moral sem naglo kot blisk. V Ormož smo prišli proti večeru. Starodavna cerkev se mi je zdela zelo lepa, vendar se je Vaš Ormož moral v zadnjih letih zelo spremeniti... Ko bom mogel, bom spet poromal tja...“

— Moskovska revija „Novy Mir“ je slavila štiridesetletnico. Njen glavni urednik Tvardovski je zapisal: „Vse, kar v umetnosti nosi znake talenta in resnice, nam služi. Nasprotno pa nam škodujejo sleherni ponarejanje, sleherni laž in sleherni pomanjkanje bistrovidnosti in teh se morejo proti nam posluževati samo naši sovražniki.“ Sovjetski listi so takoj začeli žolčno napadati njegove besede in so v ta namen iznašli nov pojem „talentizem“, ki da ga Tvardovski vsiljuje. Naslednji zvezek revije je objavil odgovor Tvardovskega: „Na svetu ni resnice, ki bi mogla škodovati naši literaturi, ki bi bila nekoristna ali pa za nas brez pomena, in zato za nas ne more biti laži, ki bi bila vsaj za drobec blagodejna... Med nami so kritiki, ki zagovarjajo misli, da je talentiranost škodljiva umetnini. Mi pa menimo, da talent ne more množiti slabe strani v delu. Dejansko se dogaja namreč obratno: talenti pomagajo umetniku življenje razumeti in celo premagovati nekatere napake...“ — Ista številka revije prinaša tudi

Dragi prijatelj!

Tvoje pismo sem z veseljem sprejel, istočasno pa tudi napovedano povečano številko novega letnika Glasa. Za oboje prav lepa hvala. Nova, povečana oblika le me je presenetila.

Vprašuješ me, kako se mi zdi povečana oblika Glasa. Reči moram vsekar da mi ugaja in jo srčno pozdravljam. Razume se, da bo sedanja povečana oblika urednika zahtevnejša, ker bo sproti „žrla“ mnogo gradiva; po drugi strani pa zanj nedvomno mnogo hvaležnejša, ker se bo pri urejevanju lista po mojem mnenju lažje sprostil.

Če bi me kdo vprašal, kako mi je po vsebini všeč, bi rekel, da vseskozi. Tehnosti in aktualnosti vsebine je izredno zanimiv ter je po svoji vrednosti na višini in bi ga slovenski intelektualci danes težko pogrešali. Zato zaslužiš, dragi prijatelj, kot urednik vse priznanje in pohvalo. Sicer pa velja za Vas vse, za Tebe in Glas isto, če ne še večje priznanje, kakor pravi prof. Karel Rakovec o zagledani številki Meddobja, „da ne potrebuje hvale, ker je dobro blago“. Tako vidiš: škoda da Te ni tu, da bi Ti v tem znamenju krepko stisnil v roko.

Glede ilustracij v listu bi pripomnil na splošno že prastaro resnico, da list s ilustracijami (tudi fotografijami) ali dobrimi vinjetami na svoji zanimivosti še pridobi. Ta naša z razstave v Washingtonu je kar lepo uspela. Hvala za pozornost! Lepo in vzpodbudno bi po mojem bilo, da bi list od časa do časa objavljali karkoli samostojno vinjeto ali ilustracijo v tehniki lesorezov ali linorezov. V Buenos Aires imate cel ducat mladih ljudi, ki bi lahko kaj ilustrirali in tako prispevali k živitvi. Ali jih ne bi zaprosili za sodelovanje v tem smislu?

Ob tej priliki Ti rad podam pregled o naši kulturni delavnosti. Slovensko toliko akademsko starešinstvo sem v novi poslovni dobi spet prevzel jaz in bom nadaljevali z rednimi mesečnimi sestanki. Dosedaj so bili vsi kar razmeroma dobro obiskani in sodeč po debati lepo uspevajo. Imeli smo doslej že pet predavanj, in sicer dne 8. oktobra 1965 je predaval dr. Jože Basaj o Smernicah; dr. Janez Arnez predaval 12. nov. 1965 o Gospodarstvu v Sloveniji; dne 10. decembra je SKAS predaval dr. Ludovik Puš; nad vse lepo je uspel večer dne 14. jan. 1966, ko je o Rojstni slovenske moderne predaval Rudi Večerin, (II. del); na večeru 11. febr. 1966 je govoril dr. Zdravko Kalan o Slovenskem izobražencu v zamejstvu; poslej pa bodo sledili še: Naša zveza z zahodnimi zavezniki med okupacijo (dr. France Blatnik, 11. marca 1966); Problemi sodobnega zdravilstva (dr. Franc Puc, 11. aprila); 13. maja bo predaval inž. Simon Kregar o Slovenski vasi in zaključil bo dr. Kovčič s predavanjem o Knjižničarstvu in Združenih državah.

— Tudi Peking ima svoj proces. Dramatik Tien-Han, ki je med drugim celo avtor kitajske himne, je napisal dramo, kjer nastopa junakinja dinastije Tang, po imenu Hsieh Yao-huan. Ta dvorna dama hoče braniti pravice ljudstva, ki ga stiskajo dvorjani in bogataši. V dramu bojevnico za ljudstvo stró perfidni zatiralci revežev. Cenzura je v delu našla namigavanja na sedanje razmere in celo na Mao Tse-tunga. Sedaj ima „kritično“ besedo sodišče za pobijanje prevratnih akcij.

— V Varšavi je bil objavljen uradni spored spominskih slovesnosti ob prvem tisočletju pokristjanjenja Poljske. Najbolj svečane manifestacije bodo 3. maja v čenstohovskem svetišču. Od 14. do 16. aprila bo poljski episkopat zbran na svojem občnem zboru v Gneznju, 17. aprila pa se bo udeležil slovesnosti v Poznanju. Med 3. majem in 13. novembrom je na programu 20 velikih manifestacij, med njimi bodo najbolj pomembne 8. maja v Krakovu, 24. junija v Varšavi in 16. oktobra v Vroclavu. 9. aprila se bodo poljski katoličani spominjali tisočletnice krščanske Poljske po vseh cerkvah svoje domovine.

— Izkopavanja v cerkvi sv. Petra v Salzburgu so zgodovinarjem in starinostvom podarila veliko peresenečenje: v desni stranski ladji tega božjega hrama so na mestu, kjer se je domnevalo nahajališče skalnega groba sv. Ruperta, našli rimski sarkofag iz unterberškega marmorja. Mrliški ostanki sv. Ruperta bi

morali biti pokopani v tej kamniti rakovnici. Sarkofag je odkril salzburški deželni heolog profesor Hell. Sarkofag je visok 1.88 m. in je bil izgotovljen že nekdaj pred stoletjem pred smrtjo sv. Ruperta. Iz njega san je iz enega kosa. Prof. Hell pripisuje sarkofag dobi zadnjih cesarjev, to je četrtemu do petemu stoletju po Kristu. Sv. Rupert je umrl v prvi polovici stoletja, v Salzburgu je prišel okoli leta 700. Njegov samostan je bil v prvih stoletjih zelo pomembno misijonsko središče v Vzhodni Evropi. V Salzburgu je bilo eno izmed največjih dišče za pokristjanjenje Slovencev. V njegovih knjigah se večkrat bere o misijonskem delovanju sv. Ruperta med Slovenci. Toda to pripovedovanje nima nobene podlage v virih.

— Od 7. do 20. avgusta bodo zopet v Salzburgu visokošolski tedni. Temeljna misel „temata“ bo „obznanjeval“ v uveljavljenem slovesnem predavanju avstrijski profesor nister za vzgojo dr. Drimmel, ki bo govoril o „Dediščini ideološkega pluralizma“. Žal bodo morala odpasti predavanja pred kratkim v Zenevi umrlega profesorja Roepkeja, ki je po programu napovedal pet predavanj o „Pluralizmu v družbi, državi, gospodarstvu in kulturi“. Profesor Pieper bo obravnaval „Upanje zgodovine“. Program za popoldneve pomenostavljen, popoldne je posvečeno lovni skupinam. Predavanja drugod tedna podala prof. Metz (Človek in svet s teološkega vidika danes) in profesor Friedmann (Družba brez humanizma). Ena izmed delovnih skupin bo

V prejšnji številki Glasa SKA (XIII, 1-2) se je N. M. začudil, da v zbirki spisov o Janezu Ev. Kreku, ki sem jo sestavil za ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE 1966, ni „pisca edine monografije o Kreku — R. Jurčeca“. Nisem nameraval niti mogel pripraviti take antologije napisanega o Kreku, kakor bi rad — razmere in čas mi tega niso dopuščali —, vendar sem vključil odlomek iz nekega spisa R. Jurčeca. Urednikom Zbornika se je zdelo primerno, da tisti odlomek črtajo brez moje pristanka, saj mi niso niti pokazali krtačnih odtisov, četudi so mi to izrecno obljubili. Tudi se niso držali dogovora, da zbirka izide anonimno, kar bi morali izpolniti toliko bolj, ker sedaj ni več povsem tista, ki sem jo jaz pripravil.

Dne 7. marca 1966.

Vinko Brumen

daljši esej Tvardovskega o ruskem pisatelju Buninu, ki je kot emigrant prejel Nobelovo nagrado. Poudarja, da je bila velika izguba za rusko slovstvo, ko se je umaknil v emigracijo in je potem tam ostal do konca svojih dni. Obžaluje, da dosedaj v ruskem slovstvu še ni izšla kritična študija o Ivanu Buninu. Za Tvardovskega je jasno, da spada Bunin med največje ruske pisatelje v XX. stoletju.

— Prijateljica Meddobja piše iz Združenih držav: „... res sem bila srečna ob zadnji knjigi in nad vsemi prispevki. Uživala sem ob 'Post scriptum', kajti sanjski svet mi je zelo blizu. Ne vem, če sem prav zagrabila: zdi se mi, da se vsa fantazija odvíja ob misli, kako prestaviti ubogo Aniko v blagoslovljeno zemljo, kako dobiti odvezo od prekletstva, v katero so jo postavili (sicer nenamenoma, le zaradi posebnega verovanja, ki je takrat še prevladovalo), — prav v tem, se mi zdi, je veličina, ki bi jo morali spoznati, če nočemo nasprotja med domačimi obrazi in tujim kardinalom, kot ga napol omenja neki kritik...“ — Prijatelj na meji Slovenije pa pravi: „Najprej Glas SKA... Prejemam ga v redu in mi zelo prav hodi. Sledim pozorno pisanje v njem in se čudim, da znate vključiti razdalji nad 10.000 km, ki loči Argentino od Slovenije, zavzemati tako pravilno stališče do tega, kar se dogaja v Sloveniji. Na meji živim in poznam utrip domovine... Le pogumno naprej, kajti Vaš Glas gre povsod, poznajo ga povsod in vem, da ga prebero od prve do zadnje črke, če jim ga le uspe dobiti...“

— Levičarski esejist Bariel Matzneff piše v literarnem tedniku „Les Lettres francaises“, ko presoja literarne stike med Francijo in Rusijo: „In — ali v Franciji sploh kdo globlje pozna sodobno rusko filozofijo? Saj celo med komunisti ne vedo, kdo je bil Černiševski... in kaj naj rečem, kdo je bil Berdjajev? Gotovo je bil za sto višin višji od Theilarda de Chardina...“

— Dantejeva sedemstoletnica rojstva je tudi v Franciji sprožila vrsto publikacij. Lucienne Pertier je znova prevedla Božansko komedijo in je njen prevod samo v tem stoletju že enainvajseti. Vendar je tudi ona prevedla pesnitev v prozi in pri tem ponovila v uvodu Dantejevo trditev, češ da nikdo nikdar ne bo mogel prevajati njegovih verzov... Njen prevod je izšel pri založbi Seghers in kritika poudarja, da je izid knjige tembolj pomemben, ker ima temeljito študijo o Dantejevem eksilu in sicer pod naslovom: „La vie politique et l'exil“.

Zanimalo Te bo tudi, da je bila odprta razstava jugoslovanskega slikarstva in arštva v Washingtonu, in sicer v Galeriji Corcoran ter je trajala od 7. januarja 13. februarja. Bila je pod pokroviteljstvom Ameriškega odbora za kulturne odnose jugoslovanske ambasade v Washingtonu. Razstavila je skupina trinajst umetnikov t. im. mlajše generacije in so ji dali naslov: Jugoslavija i sodobni uplivi. Tema so tale: Vejin Bakić, Janez Bernik, Stajan Celić, Dušan Džamonja, Oton Ha, Stevan Lukević, Branko Miljuš, Edo Murtić, Mica Popović, Zlato Prica, akad. Srbinović, Drago Tršar in Vladimir Velicković.

Kakor razbereš iz imen, razvidiš, da sta med Srbi in Hrvati zastopana dva Slovenin sicer slikar Janez Bernik in kipar Drago Tršar. V zvezi s tem bi bilo vredno omeniti, da so prireditelji izdali za to priliko katalog v velikem revialnem formatu, jasno urejen in opremljen — vsak razstavljalec je bil zastopan s po eno reprodukcijo. Spremno besedo je napisal direktor Corcoran galerije Herman Warner Williams, uvod pa Zoran Kržišnik, direktor ljubljanske Moderne galerije. Razstavo so potem selili po vsej ZD, in sicer bo v Fresno Art Center v Kaliforniji konec januarja, od 8. marca do 3. aprila bo v Denveru - Colorado, potem še v Portlandu in zaključila se bo v Milwaukeeju, kjer bo od 28. nov. do 31. dec. 1966.

Razstavo sem obiskal in tako videl, kakšna je. Moram priznati, da je bila lepo anžirana, in sicer z dobrim okusom. Človek pa bi upravičeno mnogo več pričakoval od razstavljalcev; razstava bolega pač na tem kot navadno vse sodobne razstave, ki jih človek po tukajšnjih galerijah in muzejih opazuje. Vse je samo neko eksperimentiranje, iskanje in če nazadnje zaključim in rečem žongliranje, bom najetno blizu resnice. Zdi se mi, da sta bila na celi razstavi najboljša Drago Tršar bronastimi plastikami ter Janez Bernik. Za tretjega, ki je menda tudi Slovenec Oton Gliha ne bi mogel tega reči. V zvezi s to razstavo bi še pripomnil, da za to priliko celo januarso številko revije The Art Gallery posvetili jugoslovanski umetnosti in so objavili tudi mnogo reprodukcij znotraj in tudi na platnicah. Revija res izpadla kar razkošno.

Kakor navadno ob takih prilikah so jugoslovanske oblasti spet vse napeljale „svoj mlin“. Tudi iz tega kujejo svoj politični kapital. Prav posebno je bilo opazno ob začetku razstave. Nam, ki smo razstavljali tri mesece pred njimi v Washingtonu, tega — hvala Bogu — nikdo ne bo mogel očitati. Ko je prišel nam senator Lausche, je prišel iz osebnega prijateljskega nagiba kot zaveden ameriški Slovenec in kot naš osebni prijatelj.

V znamenju nove korajžje, to je, kakor jo kaže novi Glas, in visokega duhovnega leta, vse svoje prijatelje pri Vas in Tebe najlepše pozdravlja Tvoj

France Gorše

navala „Pluralizem, toleranco, diskusijo“. Na tradicionalni nedeljski slovesnosti med obema tednoma bo govoril ameriški minister za bogočastje Mikat o pluralizmu, univerzalizmu, krščanstvu. Lepo predavanje p. Engelhardta bo namenjeno „Upanju kot gibalnemu tvorcu krščanske biti“.

Poročilom ameriških raziskovalcev iz južnega Sudana, da so v razvalini samostana v Abu Simbel našli doslej nepoznano zgodovino krščanskih začetkov, spisano po ustni tradiciji, ugovarja prof. Kurt Aland, direktor instituta za raziskovanje novozakonskega teksta na Ansterski univerzi. Po njegovem najnovejšem rokopis predstavlja apokrifni spis „Pistula Apostolorum“ (Pismo apostoljeva), ki je že od 1913 v celoti znan v slovenskem prevodu. Prvi fragmenti tega teksta v kopščini so bili najdeni že 1895, nekoliko pozneje so našli tudi nekaj laskih odlomkov. „Z gotovostjo se da trditi, da ta najdba ne prinaša ničesar novega za spoznanje preoddaje poročil Noga zakona.“ Vsekakor si tudi ta material ne more prilaščati, da bi popravil dopolnjeval novozaveznico izročilo.

Poljski pisatelj Stanislaw Kat-Mackiewicz, zgodovinar in profesor na univerzi, je umrl v Varšavi 18. februarja, star 70 let. V začetku druge svetovne vojne je emigriral v Anglijo in bil kratko čas predsednik poljske vlade v zdomovini. V domovino se je vrnil leta 1957 sodeloval pri katoliškem časniku „Słowo Powszechne“. Julija 1965 ga je glav-

ni državi tožilec javno na neki tiskovni konferenci obtožil, da je avtor „Poljsko klevetajočih“ člankov, ki so pod psevdonom Gaston de Cerisay izhajali v mesečniku poljske demokratične emigracije „Kultura“ v Parizu. Zoper Kat-Mackiewicza je že bila uvedena preiskava, toda sodišče se njegove zadeve še ni imelo časa lotiti.

— Zagrebško sodišče je 2. februarja obsodilo na zaporne kazni več študentov in delavcev, ker so organizirali Hrvaško osvobodilno gibanje z namenom, da bi porušili komunistično vladno. Glavni obtoženeц, študent Branimir Peternel, je bil obsojen na devet let zopora, drugih 12 obtožencev pa na 2 do 9 let.

— Poljska zgodovinarja Ludwik Hass in Romuald Smiech ter ekonomist Kazimierz Badowski so bili sredi januarja obsojeni v Varšavi na zaporne kazni 3 let, ker so razširjali letake, ki so napovedovali porušitev komunističnega režima.

— Odvetnik Cezary Ketling-Szemley je bil v začetku februarja obsojen v Varšavi na 4 leta zopora, ker je v reviji „Kultura“ priobčil članek, ki vsebuje napačne informacije o političnih in socialnih razmerah na Poljskem“.

— Kranj je Dan republike (obletnica ustanovitve Titove Jugoslavije) proslavil s slavnostnim koncertom. Na odru je bilo 70 nastopajočih, v dvorani pa le 60 udeležencev.

položenju med mladino v Pragi, Varšavi, Budimpešti, Sofiji in tudi v Beogradu. Po vseh vzhodnih državah živi mladina revolucionarno dobo, ki nima ničesar skupnega z revolucijo proti komunizmu. Kaj se pri njej dogaja, niti ni možno dovolj razbrati, njen nastop se na zunaj kaže predvsem v nošnji raznobarnih lahkih srajc, ozkih hlač, dolgih las in nenadnih izbruhih raznih incidentov, ko se po raznih zbirališčih in lokalih zasliši bučna glasba baletsov ter se naenkrat ugotavlja, da tudi tam mladina že pozna najmodernejše plese: shake, zorba in podobno.

Dogodki med mladino spravljajo komunistične oblasti v zagato. Še pred nekaj meseci bi v Moskvi policija takoj aretirala mladostnika, ki bi se na ulici pojavil z znaki „novovalnikov“ iz zahoda ali celo Amerike. Na Kubi bi bilo še hujše, kjer bi takega mladeniča takoj odvedli v koncentracijsko taborišče. Po komunističnih listih se o obnašanju mladine uvajajo javne ankete pod naslovi: „Ali so taki mladostniki bodoči uporniki? — Ali se med mladino uvaja nova buržoazija? — Ali nameravajo napasti temelje socialističnega reda?“

Komunistični propagandi manjkajo predvsem dokazi proti zapadnemu načinu življenja. Varšavska „Polytika“ je objavila dolg uvodnik izpod peresa profesorja Wroblowskega: „Oh, ta naša mladina...“ Pri tem se trudi dokazati, da vrenje med mladino ni znak njenega protesta proti komunističnemu redu, kajti mladina se pri tem ni odločila za zahodni način življenja. Predvsem pa njeno obnašanje nima nobene zveze s politikom. Pri tem pa priznava, da se je mladina pač odločila za nekatere zahodne zglede, ker komunizem ni mogel izpolniti praznine, ki jo je ustvaril marksizem. Zgodilo pa se je še to: komunistični režimi zelo potrebujejo devize in največ jih prinesejo vsakoletni turisti iz zahoda. Pri tem morejo hoditi povsod in morejo svoje običaje zanašati v najoddaljenejši vasi in naselja. Ker oblasti ne morejo več preprečevati sprejemanja zahodnih postaj (sprejem po transistorjih posredujejo baterije, ki jih ni mogoče motiti), se mladina opaja nad tistim, kar ji je najbolj všeč. Wroblowski svari oblasti, da naj ne pretiravajo političnega pri vrednotenju pomena vrenja med mladino. Dobesedno piše, da mladostnik še ne izraža „ideologije italijanske krščanske demokracije“, če nosi živopisano srajco iz Italije.

Wroblowski podčrtava globljo nevarnost: kljub zunanji živahnosti in dinamizmu in besnim nastopom, se na današnji mladini opaža, kako je vsega naveličana in kako zelo se bori proti dolgočasnosti, ki jo opaža okoli sebe. Kaj misli oblast nuditi novi mladini, če hoče iz nje ustvariti zdrave, dobre državljane? Mladina pa se bo rešila — tako meni —, ker je idejna in duhovna raven vzhodnega mladostnika mnogo višja kot pa pri njegovem zahodnem tovarišu v Londonu, New Yorku ali Parizu...

„Časi valčkov, polke, mazurke in elegantnih krojev oblek so mimo... Mladina bo zrla drugam, če ji ne bomo odkrili novih, privlačnih sestavin v naši kulturi in našem redu.“ Dalje piše: „Najbolj pa nam more škodovati tisti komunistični ideolog ali literarna „šema“, ki bi zagovarjal misel, da bomo med mladino preokrenili razvoj s kakimi nasilnimi ukrepi.“

Jacques Rueff (de l'Académie française), današnji vodilni francoski ekonomist, je ob naznanilu smrti profesorja Wilhelma Röpkeja — umrl je v Ženevi 12. februarja 1966 — zapisal, da bo rajni teoretik socialnega tržnega gospodarstva „ostal v zgodovini povojnega časa, vključno s svojo skromnostjo in hoteni umaknjenosti, kot eden velikih ustvarjalcev vnovične vzpostavitve Evrope“ (Le Monde 15.2.1966).

Wilhelm Röpke je bil rojen zdravniku 10. oktobra 1899 v Schwarmstedtu (Hannoveransko). Državne vede, narodno gospodarstvo in sociologijo je študiral v Jeni in Marburgu; že 1922 se je habilitiral kot privatni docent politične ekonomije na univerzi v Marburgu. Potem je učil kot izredni profesor v Jeni, predaval kot gost Rockefellerjeve ustanove v Združenih državah, 1928 je prevzel katedro ekonomije v Grazu, 1929 v Marburgu.

Že v dvajsetih letih je iz znanstvenega raziskovanja gospodarstva objavil več studij, ki so mu prinesle mednarodno veljavo: „Geld und Aussenhandel“, „Die Theorie der Kapitalbildung“, „Finanzwissenschaft“ in „Weltwirtschaft und Aussenhandelpolitik“. Bil je gospodarski svetovavec Brüningove vlade (Neue Zürcher Zeitung 14.2.1966) in je že 1930 javno svaril pred nevarnostmi nacionalsocializma.

Ker je odklonil, da bi popustil zahtevam tretjega rajha, mu je bila odvzeta marburška katedra. Sprejel je povabilo univerze v Istanbulu in tam predaval do 1937, ko je bil poklican za profesorja na „Institut Universitaire de Hautes Études internationales“ v Ženevi.

Že v delih iz tridesetih let se nakazuje, kako Röpkeja poleg strogo gospodarsko-znanstvenih problemov vedno v večji meri pritegujejo izvedgospodarska področja. Leta 1937 je izdal svojo fundamentalno „Die Lehre von der Wirtschaft.“ Trajno veljavo je ohranilo delo „Crisis and Cycles“ (1936).

Med vojsko je spisal svojo družbeno-kritično trilogijo „Gesellschaftskrisis der Gegenwart“ (1942), „Civitas humana“ (1944) in „Internationale Ordnung“ (1945). Te knjige so imele velik vpliv na odpor zoper totalitarne sisteme, z njimi je pripravljaval povojno obnovo v Zapadni Evropi. Problem Nemčije je po zgodovinski, sociološki, psihološki plati — ozira se celo na psihologijo narodov in jezika — prikazal v „Die deutsche Frage“ (1945).

Za delo „Die Krise des Kollektivismus“ (1947) je dobil Cremsinijevo nagrado, ki se v Italiji deli najboljši iz ekonomije objavljeni knjigi. Tudi pozneje je vselej opominjal na „časovno bolezen“, ki ji je ime kolektivizem.

Kot teoretik nemške denarne reforme in gospodarski svetovavec Adenauerja in Erharda je bistveno sodeloval pri gospodarski in socialni vzpostavitvi Zahodne Nemčije po drugi svetovni vojni. Leta 1953 je prejel za to veliki zvezni zaslužni križ, 1964 isto odličje z zvezdo.

V petdesetih letih je predvsem razvijal, poglobljaj in določeval svoje ideje iz ustvarjalno najbolj plodovite dobe štiridesetih let. Izdal je: „Das Kulturideal des Liberalismus“, „Die Ordnung der Wirtschaft“, „Mass und Mitte“ (1950), „Ist die deutsche Wirtschaftspolitik richtig?“ (1950), „The Problem of Economic Order“, „The Economics of Full Employment“, „Welfare, Freedom and Inflation“, „Jenseits von Angebot und Nachfrage“ (1958), „L'Economie mondiale aux XIXe et XXe siècles“ (1959). Uvod k zborniku socioloških in ekonomskih razprav izpod peres najbolj imenitnih izvedencev „Masse und Demokratie“ je pozneje izdal posebej pod naslovom „Die Massengesellschaft und ihre Probleme“.

Za šestdesetletnico so bili zbrani njegovi članki in strokovna mnenja v slavnostnem zborniku „Gegen die Brandung“, jeseni 1964 je izšel zvezek njegovih predavanj „Wort und Wirkung“.

Med neoliberalnimi interpretacijami „socialnega tržnega gospodarstva“ — se pravi: socialno obvezanega, z ozirom na socialne odnose optimalnega tržnega gospodarstva (ime je izoblikoval ekonomist Müller-Armack v razpravah o uravnavanju nemškega gospodarstva v prvih povojnih letih) je Röpkejeva poleg Rüstowe najbolj blizu stališču katoliškega socialnega nauka. (Drugi dve interpretaciji bi bili Walter Euckenova s „freiburško šolo“ in Müller Armackova). Röpkejeva skupina, ki v njeni smeri misli in deluje tudi Ludwig Erhard, se prizadeva, izogniti se zgolj gospodarstvenemu mišljenju, ko poudarja urejeno gospodarsko tekmo kot nujno orodje gospodarske organizacije, se pa zaveda napetosti med konkurenco in solidarnostjo. Načelo tržnega gospodarstva samo ne more zadostiti človekovi potrebi po razviti osebnosti in občnosti. Zato je treba izven tržnega gospodarstva okrepiti naravne družbene strukture, kakor so družina, lastnina, zvezanost z zemljo, bojevati se zoper pomasovanje, kolektivno mišljavo, in zopet utrditi moralne in druge izvedgospodarske vrednote. Šele taka uredba socialnopolitičnih strukturnih ukrepov, ki se orientira po podobi človeka, prinaša nujno dopolnilo k redu svobodne tržne tekme in vodi k ureditvi celotnega življenja. Vprav ta podoba človeka pa daje po-

(Dalje s 3. strani)

tradicije, oklicali za „nemoderne“. Vendar je rod današnjih petdesetletnikov užival pri krščanskih vzgojiteljih še vzgojo po vodilih Foersterjeve mladinske pedagogike. Danes v Nemčiji moremo govoriti naravnost o Foersterjevi pa tudi o Willmannovi renesansi. Ob 85-letnici sta J. Antz in Franz Pöggeler izdala spomnico „F. W. Foerster und seine Bedeutung für die Pädagogik der Gegenwart“ hkrati. Kot svoje prvo poročilo o delu je Willmann-Institut (Freiburg/Br.) izdal 1959 slavnostni dar „F. W. F. zum 2. Juni 1959.“ Sistematičen prikaz „Die Pädagogik F. W. Förster“ je podal 1957 Fr. Pöggeler.

Tudi slovenskemu vzgojiteljstvu obnovljen stik s tem velikim krščanskim vzgojiteljem ne bi bil brez koristi. Dolga leta je bil s njim v osebnih stikih Janez Ev. Krek.

trebno sodilo za vse dosežke „socialnega tržnega gospodarstva“ v praktičnem gospodarskem življenju, princip za socialno kritiko.

Vkljub velikemu vplivu na evropsko gospodarsko prakso in zadanosti v gospodarsko politiko je Röpke vedno ohranil čistost svoje doktrine in strogost njene uporabe. Vedno je poudarjal prvenstvo nauka pred dejavo. V predgovor k nemški izdaji Rueffove knjige „Ordre social“ je zapisal: „Prva dolžnost teorije je, dati državnikom temelje za njihovo storkovito dejavo, in jim take omogočiti, da dosežejo to, kar nameravajo in ne narobe, kakor vse prevečkrat v praksi delajo“. Kdor se loti politike, mora vedeti, da je še posebno na torišču gospodarstva misel pred akcijo. (Pač koristen nauk za slovenski „aktivizem“.)

F. D.

knjige in revije

ZORKO SIMČIČ, KRST PRI SAVICI. — Založba Tabor (Trst-Buenos Aires, 1965) je izdala svojo četrto knjigo — novo, predelano izdajo Simičeve odrske stvaritve, ki jo je navdihnil Prešeren. Uvodna pojasnila povedo, da ima že nad 20-letno zgodovino. Iz libreta se je spremenila v dramsko delo z zanimivimi psihološkimi prijemi. Knjigo je opremil Milan Volovšek, ščitni ovitek in glavne osebe pa je narisal Hotimir Gorazd, ilustrator prejšnje izdaje. Kot dodatek spremljajo knjigo iz partiture Matije Tomca štirje mešani, trije moški in en ženski zbor na Simičevo besedilo. To glasbeno prilogo je opremil Ivan Bukovec.

STOTI ZVEZEK ZBRIRKE „SOURCES CHRETIENNES“

Leta 1942 je bila v Lyonu ustanovljena zbirka „Sources chrétiennes“. Pred kratkim je bil objavljen stoti zvezek te zbirke — in sicer IV. zvezek sv. Irenejevga dela „Zoper herezije“ — in bil slovesno izročen občinski knjižnici v Lyonu dne 1. februarja 1966 (praznik Ignacija Antiohijskega). Prof. André Latreille, častni dekan slovstvene fakultete in predsednik upravnega odbora za izdajanje „Sources chrétiennes“, je navzoče ob tej priložnosti spomnil na ustanovitelja zbirke p. Fontoynta, „filezofa in teologa, filologa in humanista.“

Pri ustanovitvi je bil namen, olajšati „vrnitev k virom krščanske misli s tem, da se naredijo dostopni spisi prvih stoletij, izdani v skladu z vsemi terjatvami znanosti, in postaviti most med Vzhodom in Zahodom z razširjenjem tekstov, ki so sestavljali deset stoletij dolgo njihovo skupno umstveno dediščino in so dajali hrane njihovim civilizacijam, najsi se te imenujejo krščanska, bizantinska, ruska, latinska ali preprosto zahodna.“

Prof. Latreille je navajal imena tistih mož, ki so uresničili misel p. Fontoynta S. J.: dominikanca p. Chiffloata, ki je bil izdajatelj Jeruzalemske biblije v založbi „du Cerf“, jezuite pp. de Lubaca, Chailleta, Daniélouja, ki jim je od 1944 pomagal p. Mondésert, kater je v Lyonu organiziral tajništvo, v službi te zbirke. Med prvimi sodelavci so bili prof. Marrou (s Sorbonne), pisatelj Stanislas Fumet in zgodovinar prvih krščanskih vekov kanonik Bardy.

Potem je spregovoril prof. Marrou, ki predava zgodovino krščanstva na Sorbonni: „Podjetje, kakršno je zbirka „Krščanskih virov“, ne zanima samo krščanskega in religioznega okolja z njegovimi notranjimi problemi, temveč je storkovit doprinos k napredku, k živnosti klasičnega humanizma.“

Prof. Marrou je poudaril pomen, vrednost in značilnosti stotega zvezka kolekcije, četrtega zvezka dela „Zoper krive vere“, ki je je spisal prvi lyonski škof sv. Irenej. To kritično izdanje je oskrbel p. Rousseau, cistercijan iz opatije Orval.

Drzna, toda znanstveno popolnoma opravičena novota te izdanji obstaja v rekonstrukciji prvotno grško pisanega besedila, ki mu je izvirnik izgubljen, na temelju armenskega in latinskega prevoda. Grški tekst je bilo mogoče določiti šele po več let trajajočem najbolj natančnem, nadrobni delu. Objavitev je omogočila pomoč C.N.R.S. (francoskega državnega sveta za znanstveno raziskovanje) in podpora Gulbenkianove ustanove (sklad znanega armenskega podjetnika in denarnika Gulbenkiana v Londonu).

— Pisatelj Karel Mauser je 6. februarja predaval v Clevelandu o slovenski izseljenski stvarnosti. Med drugim je dejal:

„Pričenja se nova razklanost, ki je trenutno najbolj vidna v novih kulturnih težnjah v zamejski emigraciji, pa vdira od tam tudi med nas. Gotovo je nevarno znamenje, če se komu ne zdi prav, da smo lani imeli Velikonjevo literarno nagrado Slovenske kulturne akcije. Ime pisatelja Velikonje, ki so ga rdeči ustrelili, naj bi se ne vleklo na dan, ker nekaterim vzbuja slabe občutke. Pri ubitem pesniku Hribovšku bi ne bilo treba poudarjati, da je bil domobranec. Take in podobne glose, ki so prišle iz vrste naše emigracije, so gotovo znak, da se je v emigraciji zagrizlo hoteno pozabljanje, da bi nekateri radi položili mostove preko pokritega in zakopanega trpljenja v preteklosti in odprli med nami neko novo pot, med čez katerega bi ne videli umazanega, zatiralskega

in krivičnega, kar v domovini še vedno živi... Blago, ki bi ga namreč mi pošiljali v domovino, bi bilo stokrat prereševano. kar naj bi mi sprejeli, naj bi se niti ne odvijalo, ampak kar prodajalo. Ta želja po gradnji mostov, ki je posebno živa v Trstu in v Rimu in zelo dosledna v glasilu dr. Besednjaka, nas mora strezniti. Če nas bo kaj pokopalo, bo hoteno pozabljanje, ki prinaša med nas krhanje nekdanj trdnega idejnega stališča, prinaša beg pred preteklostjo in resignacijo...“

— Slovensko-srbskohrvatski slovar je izšel lani na XLVI in 1304 straneh. Sestavili so ga dr. Stanko Škerlj, po koncu vojne profesor na belgrajski, zdaj na ljubljanski univerzi, in dr. Radomir Aleksić in dr. Vido Latković, profesorja belgrajske univerze. Po poročilu dr. Janke Jurančiča v reviji Jezik in slovstvo presega to delo po bogastvu slovenskega besedišča vse slovarje. Slovenska gesla so naglašena.

— Italijanska Radiotelevizija je junija 1965 razpisala natečaj za izvirne novele in dne 11. novembra 1965 je komisija razglasila izid. Predsednik žirije prof. Jevnikar je poročal, da je prišlo 40 novel 25 piscev, in sicer je 8 avtorjev poslalo po dve noveli, dva po tri in eden po štiri. Izmed teh je bilo 17 moških in 8 žensk. Natečaj je bil pridržan samo avtorjem, ki stalno bivajo v Italijo. Ocenjevalna komisija je sprejela sledečo razsodbo za razdelitev desetih nagrad po 50.000 lir vsaka (okr. 20.000 pesov): dve nagradi je prejel Vinko Beličič za noveli „Gospod in pol“ in „Gnezdo“; 50.000 lir (eno nagrado) je prejel Stanko Janežič za novelo: „Romarska pot“; 100.000 lir (dve nagradi) je prejel Franc Jeza za noveli „Dekle na oglas“ in „Zlomljena os“; 50.000 lir (eno nagrado) je prejel Milan Lipovec za novelo „Gusarji“; 50.000 (eno nagrado) Danilo Lovrenčič za novelo „Številka osemindeset“; 50.000 lir (eno nagrado) Marij Maver za novelo „Srečanje“; 50.000 lir (eno nagrado) Aleksij Pregarc za novelo „Zmagoslavje gospe Marije“; 50.000 lir (eno nagrado) Igor Tuta za novelo „Otrokov božični večer“. Posebno omembo in priporočilo pa so zaslužile še naslednje novele: Tončka Curk: „Hišo zidal“; Živa Gruden: „Brezbarvni nič“; Janez Kacin: „Knjigovodja Požar“; Milan Lipovec: „Bolest in krivda“; Jožko Lukeš: „Sreča na štirih kolesih“. Dela so našeta po abecednem vrstnem redu avtorjev. Tržaška Mladika izreka posebno zahvalo Italijanski Radioteleviziji, ki z velikim poslušom za tržaško stvarnost sprejema pobude z resničnim kulturnim programom.

— „Slomškov list“ (Rim, december 1965) objavlja članek „Slomšek in slovenska ljudska knjiga“, ki ga je posnel po študiji Franceta Dolinarja „Slomšek — oče slovenske Cerkve“ (Meddobje, VII, št. 3-4).

— Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je izdalo „Kraljestvo božje“ za leto 1964/1965. XXII. letnik sta uredila dr. Stanko Janežič in dr. Janez Vodopivec, opremil pa je knjigo Avrelj Lukežič. Med glavnimi sodelavci so msgr. Vodopivec, p. Koren DJ, dr. Janežič in p. Ivan Žužek DJ.

— Znani sovjetski komunist Dimitrij Šoštakovič je izjavil, da komponira opero „Tihi Don“ po romanu Mihajla Šolohova.

I Z Š L O :

Ivan Hribovšek
PESEM NAJ ZAPOJEM...

Zbirka pesmi; uvod in opombe napisal
Tine Debeljak
Cena:
broš. \$ 320, vez. \$ 380

T I S K A S E :

Karel Mauser
LJUDJE POD BIČEM
III. del

— Na seji centralnega komiteja partije je Tito 26. februarja govoril o nerazpoloženju med ljudstvom zaradi gospodarskih reform. Napadel je vse povrsti, in se kot zastopnik mnenja, da mora imeti politična stranka monopol nad vsem javnim delovanjem, zlasti tudi nad književnostjo, zagnal v literate. Očital jim je, da hočejo obrniti kolo časa nazaj in da danes radi poveljujejo vse, kar je bilo v preteklosti; on, Tito, pa dobro ve, da se za vsem tem pisanjem skriva šovinizem, nacionalizem in sovražstvo do socialističnega sistema, ki sedaj vlada v Jugoslaviji. Taki literati so zato razredni sovražniki, je oznanil Tito... (Ubogi literati: vedno „razkrajajo“, kadar pišejo o preteklosti.)

— Vida Tomšič, predsednica Slovenske zveze delovnega ljudstva, se je tudi oglasila, potrdila zapostavljanje slovensčine in opozorila na vdor srbščine v Slovenijo (prejšnji Glas je o tem prinesel članek B. Borka iz ljubljanske Sodobnosti). Ko se s tem ponovno potrjujejo naše navedbe o položaju slovenstva v Jugoslaviji, se jim voditeljica edine politične organizacije tudi pridružuje s svojimi osvetlitvami. Tako pravi v izjavi belgrajskemu NIN-u med drugim: „...nikdar ne bo mogoče z zanikanjem narodnosti ustvariti nekakšnega jugoslovanskega naroda. Tudi se v Sloveniji dogaja, da se mnogi, ki pridejo iz drugih republik, vedejo in mislijo, da je srbohrvaščina državni jezik... in so zato mnogi menili, da je cilj Zveze komunistov postopno stapljanje jugoslovanskih narodov z zanemarjanjem svojega in ustvarjanjem nekakega jugoslovanskega jezika... toda uporaba jezika ni politično vprašanje, ampak zadeva vsakega posameznega naroda.“ Dalje Vida Tomšič priznava, da nekateri tovariši-komunisti menijo, da je napak, „ker pri naštevanju narodnosti ni rubrike „jugoslovanska““. Vendar ona ne veruje, da bo kdaj v bodočnosti nastal jugoslovanski narod in ponavlja Cankarjeve besede: „...po krvi smo si bratje, po jeziku vsaj bratrance, po kulturi, ki je sad večstoletne ločene vzgoje, smo si pa med seboj bolj tuji nego je tuj naš gorenjski kmet tirolskemu ali goriški viničar furlanskem...“

— Ameriški pesnik Ezra Pound je slavil lani osemdesetletnico. Sicer niso mogli mimo njegovega delovanja med vojno, ko je bil v Italiji radijski napovedovavec in zelo napadal zahodne zaveznike, zlasti ZDA, pa so vendar vsi stremeli, da bi njegovo pesniško delo izločili od ostalega, zlasti še, ker je močno vplival na sodobno svetovno moderno poezijo. Leta 1945 so ga nameravali obsoditi na smrt, pa so ga raje premestili v nek sanatorij za živčno bolne v Green Villageu, umetniškem središču New Yorka.

— Od leta 1945 do 1965 so s področja jugoslovanskega leposlovja prevedli v tuje jezike nad 800 del. Na prvem mestu sta češkoslovaška in Sovjetska zveza in na istem mestu so dela Nobelovega nagrajenca Iva Andrića, takoj za njim pa pridejo dela Miroslava Krležje. Dvajset tujih izdaj so doživeli Cankar, Nazor, Njegoš in Sremac. Med

pesniki so največ prevajali Prešerna in Vaska Popa.

— Río de Janeiro je priredil mednarodni festival violinskih virtuozov. Prirejena je bila mednarodna tekma in je prvo nagrado prejel francoski virtuoz Fontanarosa, ki je 23 let star in je mednarodno žirijo presenetil po visoki stopnji interpretacije. Za preizkušnjo si je izbral Brahmsov violinski koncert, ki je veljal za trd kamen, in je kompozicijo izvajal na Gaglianovi violini. Drugo nagrado je prejel tudi 23 letni Francoz Antoine Thomas, ki je na violini Petra Gisseniusa izvajal Čajkovskega koncert za violino in orkester. Prvi je prejel nagrado 1000 dolarjev in podporo za posebno turnejo po svetu, drugi pa 500 dolarjev ter stroške za turnejo po Braziliji.

— Med najpomembnejše novitete v dantologiji je treba navesti obsežno zasnovano delo italijanskega literarnega strokovnjaka Michela Barbija, ki je s knjigo „Problemi di critica dantesca“ zbudil izredno zanimanje pri vsej svetovni kritiki.

— Založba Sudosteuropa - Verlagsgesellschaft v Muenchenu je izdala v zbirki Sudosteuropa - Studien delo: Beitrage zum Bank- und Deviesenrecht in Sudosteuropa. Knjiga je pravzaprav zbirka predavanj, ki so bila na tečaju imenovane založbe v Muenchenu od 7. do 10. novembra leta 1962. Iz Jugoslavije so se udeležili Vjekoslav Maichsner (predaval o: Die Wertsicherungsklausel nach heutigem jugoslawischen Recht) in Miloš Vočkovič (Investitionsfinanzierung in Jugoslawien). Knjigo je uredil Slovenec Anton Lipovšek, vodja vzhodnoevropskega seminarja na univerzi v Hamburgu. Tiskala pa je tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Str. 134. Naroča se pri Sudostbuchhandel KG, Munchen 13, Elisabethstrasse 18.

— Metod Mikuž je napisal delo „Sloveni v stari Jugoslaviji“ kot oris zgodovine Slovencev 1917-1941. Ivan Kreft je v novembrski številki Naših razgledov napisal kritiko, kjer očita avtorju netočno interpretacijo virov, napačno analizo slovenske narodne socialistične stranke, ki ni bila nacistična po nemškem vzgledu, ampak je bila kopija češke narodne socialistične stranke, ki jo je vodil Klofač in ji je pripadal tudi Edvard Beneš. Dalje očita Mikužu, da je v ocenjevanju vloge dr. Korošca pristranski, ko se proti Korošču poslužuje izjav dr. Šušteršiča. Sicer Kreft ne misli Korošca rehabilitirati, izjaviti pa mora, da je vendar vodil boljšo politiko kot pa Šušteršič. Kreft tudi zamerja Mikužu, da vključ pomanjkanju gradiva in ob nedosegljivosti ni napisal temeljitejšega orisa slovenske politične zgodovine; vsaj akademski učbenik bi moral sestaviti.

— Češkoslovaška ima ljudske knjižnice v vsaki občini. Te knjižnice imajo nad 43 milijonov zvezkov in pride torej na vsakega prebivalca 3.2 knjig (13.8 milijonov prebivalcev). V knjižnicah je vpisanih vsega 13 % prebivalstva in so odstotki v občinah različni; najvišji doseže številko 62. Zedinjene države Amerike imajo knjižnice v vsaki občini in je v letu 1963 obiskalo knjižnice 30.5

milijonov oseb, ki so si izposodile 489.5 milijonov knjig, ali 4.16 knjig na vsakega prebivalca. Knjižnice imajo 173 milijonov zvezkov in pride na vsakega prebivalca 1.47 knjig. V knjižnicah dela 51.631 uslužbencev, od tega nad 17.000 bibliotekarjev. Letno porabijo za nakup novih knjig 170 milijonov dolarjev. Velika Britanija pa je v ljudskih knjižnicah imela leta 1961 nad 77 milijonov knjig ali 1.5 na vsakega prebivalca. Zaposlenih je bilo pri tem 15.521 strokovnih in administrativnih moči. Romunija je imela leta 1963 24.000 ljudskih knjižnic s približno 80 milijonov zvezkov ali 4 knjige na prebivalca. Knjižnice je obiskalo nad 9 milijonov članov, ki so si izposodili 70 milijonov knjig. Francija je uvedla posebnost: železniške vagoni kot potujoče knjižnice. Vagon, ki ga nazivajo biblioteker, ima po 7000 knjig ter čitalnico in prostor za dva bibliotekarja. V čitalnici so razne revije, enciklopedije, priročniki in slovarji.

— Tik pred Božičem se je v Belgradu vršil občni zbor Zveze književnikov Jugoslavije; pravzaprav so ga nazvali izredni kongres, ker so na njem sprejeli novi pravilnik, ki ga lansko leto niso mogli sprejeti. Na začetni seji je govoril tudi predsednik Društva slovenskih književnikov Matej Bor. Med drugim je izjavil: „Letos je položaj drugačen, kakor je tudi življenje drugačno. Vendar mora imeti književnik pred očmi veliko humanistično vizijo. To naj bi bila edina idejna obveznost pisatelja pri nas — vse drugo pa je stvar njegovega okusa, znanja, poguma, nadarjenosti, domišljije in temperamenta. Kljub temu pa je res, da se naš pisatelj v vlogi presojevalca družbe še vedno počuti nekoliko nelagodno. Morda zato, ker se boji, da bi njegova sodba ne bila dovolj pravična, ali če bi bila pravična, da bi mu družba te pravičnosti ne štela v dobro. In to se včasih tudi dogaja, saj je vsaka družba, tudi naša, vedno znova presenečena in vznemirjena, kadar se umetnost sredstev, ki jih družba sama priznava, ne poslužuje. Zaradi tega ostaja še vedno znaten del naše sodobne resničnosti umetniško nedotaknjen, neobravnava in neizpovedan, kar je tem večja škoda, ker so družbena sorazmerja in situacije pri nas v primeri z družbenimi sorazmerji in situacijami vzhodnega in zahodnega sveta večkrat povsem nova in izvirna in se zato v njih na svojstven način razodevajo in preizkušajo temeljne prvine človeške narave.“ Novi statut priznava obstoj posameznih narodnih književnosti, dočim so nekateri srbski književniki zahtevali, da naj se odkloni delitev po narodnostih in sprejmejo skupne „jugoslovanske“ estetične in idejne afinitete kot temelj skupne Zveze. Vendar se je izkazalo, da je bila samo tretjina srbskih delegatov za to načelo, proti pa so bili zastopniki hrvatske, slovenske in macedonske književnosti.

CORREO ARGENTINO	SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
		CONCESION 6228 R. P. I. 847847